

AKI

LIITOT
FÖRBUNDEN

Koulutus- ja työllisyyslinjaukset

Hyväksytty liittokokouksessa 4.5.2022, päivitetty liittokokouksessa 8.2.2024

Johdanto

Koulutus on akilainen ja akavalainen arvo. Korkeatasoinen ja syvälinen peruskoulutus antaa parhaat edellytykset hoitaa vaativia tehtäviä niin julkisen kuin yksityisenkin sektorin työpaikoilla. Laaja-alaisissa ja luovuutta vaativissa tehtävissä täydennyskoulutuksen rooli on merkittävä. Asiantuntija- ja johtotehtävissä työskentelevillä tulee olla työssään jatkuva mahdollisuus oman osaamisensa kehittämiseen.

Henkisen pääoman kasvu on myös yhteiskunnan kehityksen kannalta olennainen päämäärä. Koulutustasoa nostamalla ja jatkuvaan oppimiseen panostamalla voidaan lisätä työllisyyttä, kilpailukykyä sekä julkisen talouden kestävyyttä.

Kirkkomusiikin ja teologian alat ovat molemmat pieniä koulutusaloja. Näiltä aloilta valmistuvien tärkein työllistäjä on Suomen evankelis-luterilainen kirkko, ja teologeja työllistyy lisäksi koululaitokseen, järjestöihin sekä muualle julkiselle ja yksityiselle sektorille. Kirkon ja sen järjestöjen taloudellinen tilanne on heikentynyt jo vuosia ja tämä kehitys jatkunee myös tulevaisuudessa. Liian suuret koulutusmäärät aiheuttavat työttömyyttä, liian pienet taas voivat johtaa koulutusalojen supistamiseen entisestään.

Tässä linjapaperissa määritellään AKI-liittojen koulutus- ja työllisyystavoitteet. Linjapaperi on järjestyksessään toinen, korvaten vuonna 2016 hyväksytyin koulutus- ja työvoimapolitiittisen linjapaperin.

Linjapaperin on valmistellut AKIn hallitus valtuuston asettamien reunaehtojen ja jäseniltä kysytyjen painopisteiden pohjalta. Se on osa AKI-liittojen vaikuttamistoiminnan tavoiteohjelmien kokonaisuutta. Useimpia tavoitteita AKI edistää suoraan osana omaa vaikuttamistoimintaansa. Lisäksi asiakirjassa on yleisiä koulutusta ja työllisyyttä koskevia tavoitteita, joiden avulla AKI-liitot ottaa kantaa tavoiteasetteluun Akava-yhteisössä.

Koulutus

Koulutusjärjestelmä ja koulutuksen rahoitus

Laadukkaan koulutuksen perusedellytys on kattava julkinen rahoitus. Väestön korkea koulutusaste perustuu kaikille saatavissa olevaan maksuttomaan perusasteen, toisen asteen ja korkea-asteen koulutukseen. Suomen menestys perustuu korkeaan osaamistasoon, joka voidaan saavuttaa vain pitkäjänteisellä ja jatkuvalla kouluttautumisella. Koulutuspolitiikan tulee perustua siihen, että Suomeen muuttaa kouluttautuvaa ja osaavaa työvoimaa myös ulkomailta.

Eriyisen tärkeää on, että laadukasta koulutusta voidaan järjestää myös pienillä koulutusaloilla. Tämä edellyttää riittävää perusrahoitusta. Yliopistoindeksin jäädyttämisestä useiksi vuosiksi on tullut ongelmia monille yliopistoille. Korkeakoulujen rahoitusmallit myös kannustavat korkeakouluja kiirehtimään valmistumista ilman, että opiskelijoilla välttämättä on riittäviä työelämävalmiuksia. Työllistymisen osuus korkeakoulujen rahoituksessa on pieni.

AKI-liittojen tavoite: Korkeakoulutus säilyy jatkossakin maksuttomana. EU-/ETA-alueen ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden lukukausimaksuista luovutaan.

Korkeakoulutukselle taataan riittävä perusrahoitus eikä oppilaitosten perusrahoituksesta enää leikata vaan perusrahoitusta korotetaan kattamaan indeksikorotusten jäädyttämisestä aiheutuneet leikkaukset. Perusrahoitusta tarkistetaan suhteessa indeksiin vuosittain. Työllistymisen painoarvoa oppilaitosten rahoituksessa lisätään.

Alueellinen koulutustarjonta

Teologian koulutusta järjestetään kolmella paikkakunnalla – suomeksi Helsingissä ja Joensuussa sekä ruotsiksi Turussa. Joensuussa järjestetään myös ortodoksisen teologian koulutusta. Kirkkomusiikin alan koulutusta järjestetään kolmella paikkakunnalla – suomeksi Taideyliopistossa Helsingissä ja Kuopiossa

sekä ruotsiksi Novia-ammattikorkeakoulussa Pietarsaareissa ja Taideyliopistossa Helsingissä. Oulussa on AMK-tasoinen kirkkomusiikin koulutus aloitettu uudestaan muutaman vuoden tauon jälkeen.

Koulutuksen keskittäminen vain harvoihin yksiköihin johtaa työttömyyteen koulutuspaikkakunnilla ja työvoimapulaan muilla alueilla. Alueellinen koulutusjärjestelmä tasaa työvoiman tarjontaa.

AKI-liittojen tavoite: Kirkkomusiikin ja teologian koulutusohjelmia järjestetään jatkossakin nykyisillä paikkakunnilla. Koulutusohjelmia ei lakkauteta. Koulutuksen monipuolisuutta ja erikoistumismahdollisuuksia kehitetään korkeakoulujen yhteistyötä lisäämällä.

Korkea-asteen peruskoulutus ja työelämä

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tulee antaa riittävät valmiudet nyky-yhteiskunnan edellyttämiin laaja-alaisiin ja vaativiin tehtäviin. Tämän vuoksi sekä yliopistoissa että ammattikorkeakouluissa tulee koulutusohjelmiin sisällyttää riittävä määrä yleisiä työelämätaitoja, kuten vuorovaikutustaitoja, projektinhallintaa, tapahtumantuottamista sekä taloushallintoa. Näiden valmiuksien opettamisen ei tarvitse sulkea pois tieteellistä sisältöä, vaan uusia valmiuksia opitaan parhaiten osallistavilla työskentelytavoilla.

Yhteyksiä työelämään tulee enenevässä määrin pystyä rakentamaan jo opiskeluaikana. Erityisesti soveltavat työelämäopinnot tulisi pystyä järjestämään moniammatillisina toteutuksina eri oppilaitosten yhteistyönä. Työelämäyhteistyötä on syytä lisätä myös muiden opintojen suhteen; esimerkiksi pro gradu -tutkielmien ja lopputöiden toteuttaminen yhteistyössä oppilaitosten ulkopuolisten tahojen kanssa olisi kaikkia osapuolia hyödyttävää.

Alan vaihtaminen joko kesken perustutkinnon, välittömästi perustutkinnon jälkeen tai myöhemmin työuralla on tullut yhä tavallisemmaksi. Tällöin opiskelijalle on kertynyt usein huomattavakin määrä osaamista, joka tulisi ottaa huomioon uudessa koulutusohjelmassa. Opintojen hyödynnettävyyttä haittaa päällekkäisten kurssien suorittaminen joko tutkintoon kuuluvina opintoina tai siirtymävaiheessa. Olennaisessa osassa on aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen eli AHOT.

Kirkon virkaan suuntautuvien osalta on olennaista, että oppilaitos tarjoaa koulutusta, joka täyttää piispa-painkokouksen ja kirkkohallituksen asettamat kelpoisuusvaatimukset. Kelpoisuusvaatimuksia tulisi kehittää siihen suuntaan, että opiskelijalla on mahdollisimman laaja-alaista osaamista, joka palvelee seurakuntien ja muiden organisaatioiden tarpeita. Esimerkiksi hallinnon, johtamisen ja talouden osaamista tarvitaan yhä useammassa tehtävässä eri työnantajilla, ja myös koulutusohjelmien tulisi tarjota näihin vaihtoehtoja.

AKI-liittojen tavoite: Koulutusohjelmia kehitetään sisällön ja opiskelutapojen puolesta vastaamaan työelämän muuttuvia tarpeita. Ne vastaavat työelämän edellyttämiin osaa-mistarpeisiin sekä tarjoavat monipuolista yhteistyötä oppilaitosten ulkopuolisten tahojen kanssa.

Alalta toiselle siirtymistä helpotetaan nykyisestä. Kandidaatin tutkinnon suorittaneelta voidaan edellyttää enintään vuoden mittaisia siirtymäopintoja ennen maisterin tutkinnon aloittamista. AHOT-meneteltyjä kehitetään niin, että työelämässä opittu voidaan ottaa huomioon tutkintoon kuuluvia sisältöjä ja opiskelumuotoja valittaessa.

Oppilaitokset tuottavat kelpoisuusvaatimukset täyttäviä tutkintoja oikeassa suhteessa työvoiman tarpeeseen nähden. Kelpoisuusvaatimukset tukevat työssä edellytetyjä monipuolisia soveltamistaitoja.

Tieteellinen ja taiteellinen jatkokoulutus

AKI-liittojen jäsenistä suhteellisen suurella osalla on musiikin tai teologian tohtorin tutkinto tai jokin muu yliopistollinen jatkotutkinto. Kirkossa on tehtäviä, joissa jatkotutkinto on kelpoisuusvaatimuksena; lisäksi jatkokoulutusta on perinteisesti arvostettu ylimmissä tehtävissä. Yliopistot ovat kiristäneet jatkokoulutukseen pääsyn kriteerejä sekä vähentäneet aloituspaikkamääriä. Jatkokoulutuksen käsittämi-

nen tutkijauran ensimmäisenä portaana on korostunut. Toisaalta suurin osa tohtoreista työllistyy muualle kuin yliopistoihin.

AKI-liittojen tavoite: Jatko-opintojen aloituspaikkamäärät ovat riittävän suuria, jotta tohtorikoulutus ei muutu pelkästään yliopiston sisäistä urapolkua palvelevaksi. Tohtorikoulutukseen sisältyy johtamisen, pedagogiikan ja projektihallinnan taitoja. Jatko-opintojen ohjausta kehitetään ja resursoidaan riittävästi.

Täydennyskoulutus ja jatkuva oppiminen

Säännöllinen täydennyskoulutus on työssä jaksamisen ja kehittymisen ehto. Jos mahdollisuus täydennyskoulutukseen estyy, luovuus ja innokkuus vaativissa tehtävissä vähenevät ja työn tulos huononee. Nykyisillä työmarkkinoilla ajantasainen osaaminen ja sen kehittäminen ovat välttämättömiä vaativampiin tehtäviin etenemiseksi.

Vakituksessa työssä olevien on usein mahdollista kouluttautua vuosittain. Tätä voidaan pitää tavoitteellisena. Määräaikaisissa palvelussuhteissa työskentelevien asema on usein huonompi. Koulutuksiin voi olla vaikea päästä, ellei palvelussuhde ole riittävän pitkä. Työnantajat eivät aina halua panostaa määräaikaisen työntekijän kouluttamiseen.

Kirkon järjestämä pastoraalikoulutus tukee tärkeällä tavalla pappien ammatillista osaamista. Työelämälähtöinen koulutus on olennainen osa työssä kehittymistä. Kirkkomuusikoilla vastaavaa työelämälähtöistä perustason täydennyskoulutusta ei ole. Työalojen rajojen hälventyessä ja työn moniammatillisuuden lisääntyessä on syytä miettiä, voisiko pastoraalikoulutuksen laajuinen työelämälähtöinen täydennyskoulutus olla mahdollinen kaikille hengellisen työn viranhaltijoille, ei vain papeille.

Psykiatriakoulutukset ovat siirtyneet yliopistojen yhteyteen. Sen seurauksena teologian maisterin tutkintoon sisältyvää osaamista ei enää tunnusteta automaattisesti kelpoiseksi pohjakoulutukseksi psykiatriakoulutukseen hakeuduttaessa, vaan se arvioidaan tapauskohtaisesti.

AKI-liittojen tavoite: Kaikilla työntekijöillä, myös määräaikaisilla, on vuosittain mahdollisuus kouluttautua osana työtään. Työn laatuun vaikuttava jatko- ja täydennyskoulutus otetaan huomioon mahdollisessa henkilökohtaisessa lisässä.

Pastoraalikoulutus säilyy nykyisen laajuksena, ja sisältöä päivitetään vastaamaan muuttuvia työelämän tarpeita. Se tulisi voida suorittaa työnantajan kustannuksella kohtuullisessa ajassa. Työttömien ja määräaikaisten pappien osalta hiippakunnissa kehitetään tukimuotoja, jotka mahdollistavat tutkinnon suorittamisen tavoiteajassa, jotta pastoraalitutkinnon suorittaminen on sekä vakinaisille että määräaikaisille viranhaltijoille yhdenvertaisesti mahdollista. Vastaavaa perustasoista täydennyskoulutusta järjestetään myös kirkkomuusikoille ja muille hengellisen työn viranhaltijoille. Kaikkien kirkon työntekijöiden tuntemus hallintolaista ja tasa-arvolaista sekä yhdenvertaisuutta koskevista vaatimuksista otetaan erityisen huomion kohteeksi kirkon henkilöstökoulutuksessa.

AKI-liitot edistää teologian maisterin koulutukseen sisältyvän osaamisen laajempaa tunnustamista ja tunnustamista.

Työllisyys

Työllisyyden parantaminen ja koulutustason nostaminen

Suomen väestö vanhenee ja huoltosuhte heikkenee. Vuonna 2010 Suomessa oli 52 alle 15-vuotiasta ja yli 65-vuotiasta jokaista 100:a työikäistä kohden, mutta vuonna 2020 jo 62 ja huoltosuhteen ennustetaan nousevan vuoteen 2040 mennessä 66:een ja vuoteen 2050 mennessä 70:een. Työikäisen väestön määrä on puolestaan kääntynyt laskuun vuonna 2009, josta lukien työikäisten määrä on vähentynyt yli 100 000:lla henkilöllä. Sitäkin ennen työllisten määrän lisäys perustui koko 2000-luvun nettomaahanmuuttoon.

Edellä kuvattu kehitys asettaa merkittäviä haasteita julkiselle taloudelle ja hyvinvointiyhteiskunnan palveluiden järjestämiselle. Samaan aikaan 15–64-vuotiaiden työllisyysaste on viime vuosina ollut kohtuullisen alhainen, noin 70–73 %:n välillä, kun esimerkiksi Ruotsissa työllisyysaste on ollut 3–5 %-yksikköä korkeampi. Samaan aikaan työttömyysaste on Suomessa vastaavasti vaihdellut 8–11 %:n välillä tarkoittaen noin 200 000–300 000:a henkilöä. Työmarkkinoiden ulkopuolella on eri syistä lisäksi noin 20 % työikäisestä väestöstä, yli miljoona henkilöä.

Työmarkkinat ovat myös muuttuneet niin, ettei pelkästään perusasteen koulutuksella enää pärjää. Kun tarkastellaan 25–64-vuotiaiden työllisyysastetta, korkeakoulutettujen työllisyys on ollut yli 85 %, toisen asteen koulutettujen 75–80 % mutta perusasteen koulutuksen varassa olevien vain noin 55 %. Pelkästään perusasteen koulutus on 25–64-vuotiaista peräti 323 000:lla, ja joukko uusiutuu, sillä n. 8 % eli n. 50 000 henkilöä 15–24-vuotiaista kuuluu joukkoon, jotka eivät ole töissä, koulutuksessa tai työtoiminnassa.

AKI-liittojen tavoite: Vuoteen 2030 mennessä Suomessa on 100 000 työllistä lisää vuoden 2021 keuhään verrattuna. Tavoitteena on, että kaikilla työmarkkinoille tulevilla olisi toisen asteen tutkinto. Työ- ja koulutusperusteista maahanmuuttoa lisätään merkittävästi ja sen esteitä puretaan, jotta työikäisen väestön määrä kääntyisi kasvuun.

Koulutettavan työvoiman määrä

Finanssi- ja eurokriisin jälkeen työttömyys lisääntyi koko yhteiskunnassa. Työttömyysaste on sittemmin laskenut, mutta vuotta 2010 edeltäviä lukemia ei teologian alalla ole saavutettu. Kirkkomusiikin alalla työllisyystilanne on ollut parempi, mutta ala on teologiaa enemmän riippuvainen kirkon työpaikoista.

Tärkein syy heikkenevään työllisyystilanteeseen kirkkomusiikin ja teologian aloilla on Suomen evankelisluterilaisen kirkon merkittävästi alentunut mahdollisuus työllistää. Toisaalta ruotsinkielisissä seurakunnissa on ajoittain pulaa työvoiman saatavuudesta – tämä näkyy jo alalle hakeutuvien ruotsinkielisten opiskelijoiden määrässä. Yhä useammin virkoja kuitenkin lakkautetaan sen sijaan että niitä julistettaisiin uudelleen haettavaksi. Henkilöstökulujen osuus kirkollisverotuotosta on vuosina 2017–2021 laskenut 65 %:sta 62 %:iin.

Samaan aikaan on teologian alalla siirrytty aikaisempaa enemmän kouluttamaan teologeista yleisiä uskonnon asiantuntijoita, ja uusissa teologisukupolvissa on aiempaa enemmän halua työllistyä perinteisten teologiaprofessioiden ulkopuolelle eli muualle julkiselle sektorille, järjestöihin ja yrityksiin. Generalistiteologioiden työttömyystilanne on teologian alan keskiarvoa heikompi; teologeja kohtaan on ajoittain työmarkkinoilla ennakkoluuloja ja kirkon ulkopuolelle työhön suuntautuvien teologioiden tulisi jo opiskeluaikana rakentaa tutkintoaan ja verkostojaan palvelemaan tulevia uratoiveita.

AKI-liittojen tavoite: Koulutusmääriä tarkastellaan jatkuvasti työllisyystilannetta ja työllistymisnäkyä vasten. Teologian alalla koulutusmääriä ei kasvateta. Kirkon henkilöstöpolitiikassa korostetaan ydintoimintoihin tarvittavan henkilöstön eli hengellisen työn viranhaltijoiden työllistämisen tarvetta.

Työllistyminen ja työura

Työnhakuvalmiudet

Työmarkkinoilla olevien työnhakuvalmiuksissa on paljon vaihtelua. Parhaimmat edellytykset työllistyä on niillä, jotka ylläpitävät osaamistaan jatkuvasti ja aktiivisesti markkinoivat itseään ajanmukaisilla tavoilla ja menetelmillä. Oppilaitoksissa heikentynyt työllisyystilanne on tiedostettu vaihtelevasti. Työmarkkinoiden vallitseva tila ei aina välity opiskelijoiden kutsumusnäyn ylitse. Työnhakuvalmiuksien perusta luodaan kuitenkin jo opiskeluaikana.

AKI-liittojen tavoite: Opiskelijoiden tietoisuutta vallitsevasta työmarkkinatilanteesta pidetään yllä ja heidän valmiuksiaan työmarkkinoille siirtymiseen parannetaan. Opintoihin sisältyy riittävässä määrin työnhakuvalmiuksia parantavaa koulutusta.

AKI-liitot järjestää jäsenilleen vuosittain työnhakuvalmiuksia parantavaa koulutusta ja ylläpitää työnhakua koskevaa ajantasaista ohjeistusta.

Rekrytointikäytännöt

Työnantajien rekrytointikäytännöt ovat kehittyneet, mutta työnhakijoiden kokemukset työnhausta silti vaihtelevat työnantajasta riippuen. Erityisesti viestinnässä työnhakijan suuntaan on suurta vaihtelua. Lisäksi työpaikkailmoittelussa on paikoin puutteita kelpoisuusvaatimusten sekä palkan ja muiden työehtojen suhteen. Paikoitellen esiintyy kuitenkin edelleen myös syrjintää sekä työnhakijan yksityisyyttä koskevia ongelmakohtia, kuten epäasiallisia kysymyksiä työpaikkahaastatteluisissa. Yleinen ilmiö työmarkkinoilla on myös työnhakijaan kohdistuva rasismi; tutkimuksissa on havaittu henkilöiden, joilla on vieraskielinen nimi, pääsevän keskimääräistä harvemmin haastatteluihin.

Työhaastattelut toteutetaan edelleen usein lähihaastatteluina. Työnhakijalle voi haastatteluun osallistumisesta aiheutua vähintäänkin matka- ja majoituskulua, toisinaan myös ansionmenetystä. Etenkin työttömälle työnhakijalle haastatteluihin osallistuminen olla taloudellisesti mahdotonta, mikäli työnantaja ei korvaa haastatteluun matkustamisesta aiheutuneita kuluja. Haastattelu on nykyisin myös useimmissa tapauksissa mahdollista toteuttaa etäyhteydellä yhtä laadukkaasti kuin läsnäkin. Etähaastatteluja olisi syytä suosia etenkin, jos haastattelukierroksia on useita.

Seurakuntien rekrytointikäytännöt ovat vaihtelevia. Alan erityispiirteenä on, että rekrytointiin osallistuu merkittävässä määrin luottamushenkilöitä, eikä seurakunnan tai seurakuntayhtymä HR-osastolla useinkaan ole merkittävää roolia rekrytoinnissa. Työpaikkailmoituksissa on puutteita kelpoisuusvaatimusten, palkkauksen ja muiden viranhoidossa edellytettujen asioiden suhteen. Hakuprosesseissa on eroja sen suhteen, miten hyvin työnhakijaa informoidaan prosessin etenemisestä. Tavoitteena tulisi olla nykyistä avoimempi sekä osaamista, asiantuntemusta ja tehtäväkohtaista sopivuutta painottava rekrytointi.

AKI-liittojen tavoite:

Rekrytointikäytännöt ovat avoimia ja rekrytoinneissa painotetaan osaamista, asiantuntemusta ja tehtäväkohtaista sopivuutta. Kelpoisuusvaatimuksia ei kierretä. Hakuprosessin aikana hakijoita informoidaan avoimesti ja tasapuolisesti. Anonyymiin rekrytointiin kannustetaan ja sitä varten luodaan järjestelmiä.

Työhaastatteluihin on pääosin mahdollista osallistua etäyhteydellä. Työnhakijalle aiheutuvat matka- ja majoituskulut korvataan, mikäli edellytetään lähihaastattelua.

Kirkko kouluttaa seurakuntien luottamushenkilöitä rekrytointia koskevaan sääntelyyn. Kirkon työnantajat hyödyntävät rekrytoinnissa nykyistä enemmän HR-osaamista.

AKI-liitot päivittää oman työnhaun ja rekrytoinnin ohjeistuksensa vastaamaan kattavasti näitä tavoitteita.

Pappisvihkimys

Pappiskandidaateiksi otettavilta edellytetään vähintään kuuden kuukauden täysiaikaista virkasuhdetta vastaavaa vokaatiota. Edellytyksellä ei ole säädettyä perustaa vaan se pohjautuu piispojien epäviralliseen keskinäiseen sopimukseen. Kuuden kuukauden sääntö on hyvä pastoraalikoulutukseen kuuluvan perehdytyksen kannalta, mutta kaikissa tilanteissa se ei edistä työllistymistä.

Työttömän papin on helpompi työllistyä kuin sellaisen työttömän, jolla pappisvihkimystä ei vielä ole. Tässä suhteessa merkitystä on myös ordinaatioiden järjestämistiheydellä.

Teologian maistereilta pappisvihkimystä varten edellytetystä portfolioista on piispainkokouksen ohjeistus, mutta käytännön vaatimukset vaihtelevat hiippakunnittain. Työllistymistä ei auta, jos yhden hiippakunnan ohjeilla laadittu portfolio ei kelpaa toisessa hiippakunnassa.

AKI-liittojen tavoite:

Pappisvihkimykseen oikeuttavaksi vokaatioksi tulisi harkinnan mukaan voida hyväksyä myös lyhyempi kuin kuuden kuukauden virkasuhde, erityisesti jos vokaatio on seurakuntaan ja perehdytyksestä pappisvirkaan on huolehdittu.

Ordinaatiokoulutukseen ja ordinaatioon tulisi voida osallistua myös toisessa hiippakunnassa, jolloin kaksi lähishiippakuntaa voisi jaksottaa ordinaatiot mielekkäästi ympäri vuoden. Pappisvihkimykseen edellytetyn portfolion ohjeistus tulee olla samanlainen kaikissa hiippakunnissa.

Oppimisen ja koulutuksen tuet

Opiskeluaikainen perustoimeentulo

Opintotuki on opiskelijan perusturvaa, samalla tavalla kuin työttömyyspäiväraha, työmarkkinatuki ja takuueläke ovat opintonsa päättäneiden ja eläkkeelle siirtyneiden perusturvaa. Lainan ottaminen eläntoon epävarmassa työmarkkinatilanteessa on riski. Velanotto on myös yhdenvertaisuuskysymys – muidenkaan väestöryhmien ei edellytetä ottavan lainaa turvatakseen perustoimeentulonsa.

AKI-liittojen tavoite: Opiskelijoiden tukijärjestelmä on saatettava samalle tasolle yhteiskunnan muun perusturvan kanssa ilman velanottoa.

Aikuiskoulutuksen ja vuorottelun tuet sekä opiskelu työttömyysetuudella

Aikuiskoulutustuki on työelämässä olevalle olennainen osa uuden tutkinnon suorittamista tai alan vaihtamista. Ansiosidonnaisuus ja riittävän pitkä kesto ovat tärkeitä.

Nykyisessä työllisyystilanteessa opintojen loppuunsaattaminen sekä uuden osaamisen hankkiminen työttömyysaikana on keskeistä. Nykyinen lupaehtoinen ja sivutoimista opiskelua edellyttävä opiskeluoikeusjärjestelmä rajoittaa opiskelua liikaa työttömyyspäivärahan aikana. Koronapandemian aikana noudatetut käytännöt on syytä arvioida ja vakinaistaa.

Vuorotteluvapaajärjestelmä mahdollistaa työssäkäyvälle oman työidentiteettinsä tutkistelun sekä uusien työtehtävien kokeilemisen. Työttömälle työnhakijalle vuorottelujärjestelmä mahdollistaa työkokemuksen hankkimisen. Nykyinen, entisestään leikattu vuorotteluvapaajärjestelmä ei tue näitä tavoitteita.

AKI-liittojen tavoite: Aikuiskoulutustuen taso säilyy nykyisellään ja tukijakso pidennetään takaisin vähintään 18 kuukauteen eli kahteen lukuvuoteen. Vuorotteluvapaa palautetaan enintään vuoden mittaiseksi ja työvuosiin liittyviä rajoituksia vapaan myöntämisessä lievennetään. Vuorotteluvapaan sijaiseksi tulee voida ottaa kuka tahansa työtön työnhakija, joka on tehtävään soveltuva.

Työttömyyspäivärahalla ja työmarkkinatuella opiskelu vapautetaan sillä edellytyksellä, että työnhakija on valmis ottamaan työtä vastaan kesken opintojen.

Jatko-opintojen rahoitus

Sekä teologian että kirkkomusiikin alojen jatko-opintojen rahoitus on haasteellista. Monet jatko-opiskelijoista tekevät tutkimustaan työn ohessa. Tahoja, jotka myöntävät rahoitusta teologian tai kirkkomusiikin jatko-opintoihin, on vähän. Lisäksi apurahojen riittämättömyys elinkustannuksiin on ongelma etenkin pääkaupunkiseudulla. Apurahansaajilla ei myöskään ole oikeutta työterveyshuoltoon, toisin kuin työsuhteessa olevilla tohtorikoulutettavilla. Itä-Suomen yliopistossa on kehitetty tähän ratkaisuna 10 % työsuhteet apurahansaajille. Apurahatutkijoiden asema on myös yleisesti ottaen työsuhteessa työskentelevää väitöskirjatutkijaa heikompi eikä integroituminen yliopistoyhteisöön useinkaan ole yhtä hyvää kuin työsuhteisilla tutkijoille.

AKI-liittojen tavoite: Teologian ja kirkkomusiikin alojen jatko-opintojen rahoitusmahdollisuudet tulisi saada nykyistä laajemmiksi. Yliopistojen tarjoamasta rahoituksesta sekä tutkijatilojen käytöstä on huolehdittava. Keskeistä on myös huolehtia sekä apurahasäätiöiden että Kirkon tutkimuskeskuksen jakaman tutkimusrahoituksen riittävydestä. Apurahansaajille luodaan mahdollisuudet työterveys- huoltoon työsuhteisia tohtorikoulutettavia vastaavasti.